

12 Noomi och bitterheten

{biblink} Rut 1:20.

Namnet Noomi skrevs i vår äldre bibelöversättning Naemi. I denna form är det använt hos oss som flicknamn. Enligt fotnoten i 1917 års bibelöversättning betyder det Den lyckliga. Man kunde lika gärna översätta: Den älskliga, den ljuva. Det hebreiska ordet är detsamma som i Höga Visan 1:16 användes av bruden när hon säger om sin vän: Ljuvlig är du! och av brudgummen, när han i Höga Visan 7:6 säger: Huru ljuv är du icke! Säkert hade hon gjort skäl för det namnet, när hon som ung firade bröllop i Betlehem med Elimelek. Men Betlehem, som betyder Brödhus, blev brödlöst genom svåra missväxtår, och för familjen, vars husfader ryckt bort av döden, återstod intet annat än emigration till Moab. Varför just dit? Jo därför att de båda sönerna hade gift sig med var sin moabitisk flicka. Hos deras släkt i Moab gavs möjlighet att få hjälp till utkomst. Men olyckorna fortsatte att hoppa sig. Även sönerna dog, och nu bestod familjen av tre värnlösa och oförsörjda änkor, en gammal och två unga.

Att vara svärmor kan ha sina problem, men Bibeln talar alltid väl om svärmödrar, och det var inte konflikter med sonhustrurna som vållade bitterhet. Det var livets hårda slag, som förvandlat den förut så blomstrande Noomi-Naemi till en böjd och skrynklig gumma. När hon med den ena sonhustrun, Rut, uppenbarade sig i hemstaden Betlehem, skockades alla, särskilt stadens kvinnor omkring dem och man utropade häpen: Är detta Noomi? (så ordagrant enligt grundtexten). Ja, så kunde man väl fråga, så förändrad som hon blivit.

Det är då Noomi svarar: "Kallen mig icke Noomi, utan kallen mig Mara, ty den Allsmäktige har låtit mycken bedrövelse komma över mig." Mara betyder enligt fotnoten Den bedrövade. Och i ordet ligger något av bitterhet. Det är samma ord som möter i 2 Mos 15:23 som namn på den plats där vattnet var så bittert att det inte kunde drickas.

Går inte vår tanke nu framåt till en ung kvinna, som mer än tusen år senare skulle för en tid ha sitt hem i Betlehem, hon vars namn var Maria (kanske en variant på namnet Mara), hon som i vår lutherska kyrkas bekännelseskrifter kallas "den saliga jungfrun", hon som utan tvivel var älskligast och ljuvast av alla unga kvinnor i Israel. Men hon fick mer än någon annan moder smaka bitterheten i livet under hela den tid då hennes Son gällde för att vara förryckt, fram till det ögonblick då han av bödeln bjöds en bitter dryck, som han icke ville dricka. Hon som burit honom under sitt hjärta kände moderskapets ljuvlighet mer än någon annan, men också moderskapets bitterhet så som ingen kvinna före eller efter henne. Därför kallas hon också både "den saliga jungfrun" och "smärtemodern".

Noomi är en länk i den kedja som leder fram till Frälsaren. Hon hör inte till hans ättmödrar, men utan henne hade inte Rut kommit till Betlehem och blivit stammödrar till Messias. Så står Noomi-Naemi vid den väg som leder fram till vår salighet, står där som en förebild till Herrens moder.

Att rätt ära jungfru Maria är att ära och vörda henne därför att hon blev moder till vår och allas Frälsare. Han bad i Getsemane att slippa den kalk som var full av bitterhets galla. Men lydig sin Fader tog han emot och tömde den. I Bachs Matteuspension finns en basaria som börjar: Gerne will ich mich bequemen, Kreuz und Becher anzunehmen ... (Gärna vill jag bekväma mig till att ta emot kors och kalk ...) I denna aria utsågs att den bittraste smärtekalk kan bli ljuv därför att Jesus har smakat den före oss. {/biblink}

Sven Danell: Bibliska bipersoner 12